

**WOORDENLIJST
BIJ DE OUDSTE STADSREKENINGEN
VAN DOESBURG**

waarin opgenomen de index, behorend bij OAD 842 en samengesteld door
A.J. van de Ven,
alsook de noten, behorend bij OAD 843 en 844 en samengesteld door
R.A.D. Renting

1389/90(OAD 842)
1400/01 (OAD 843)
1402/03 (OAD 844)
1404/05 (OAD 845)
1410/11 (OAD 847)
1411/12 (OAD 848)
1412/13 (OAD 849)
1413/14 (OAD 850)
1415/16 (OAD 851)
1416/17 (OAD 852)
1417/18 (OAD 853)
1418/19 (OAD 854)
1419/20 (OAD 855)
1420/21 (OAD 856)
1421/22 (OAD 857)

Aelde oude

allencken langzamerhand, succesievelijk

als namelijk (847, 8r)

aly olie

anderwaerf nog eens, ten tweeden male

anstoet gevechtshandeling (853, 16v)

aralt / eeraelt / gheraelt: heraut

armburst handboog

armbustier handboogmaker

aven oven

avergelt buitengewone onkosten

averlip gebied aan de zuidkant (vanuit Doesburg: de overzijde) van de Lippe.

Bade beide (849, 19v)

bade bode

badelbrode fooi (842, 4v)

baer / bair slagboom, paal, balk

baer: onbewerkt

baetscap boodschap

bage inhoudsmaat ? (842, 21v)

baghenmaker vervaardiger van allerlei oorlogstuig

bant jonge wilgenloot om een bussel samen te binden? (847, 10r)

bantholt bindhout, bindtwijg (854, 16r)

bantrode bindtwijg

baven boven
beden belasten, laden (852, 14v; 853, 12r)
bedewagen gevorderde wagen
beernkoern / bernkoorn / berenkoern vat
bercoren een soort vat
berderen / breden planken
berichten een uitzet meegeven
beringen voorzien van ringen
beslach meel (853, 16v)
betrecken bestrijken (853, 18v)
bewerpen bepleisteren (852, 14r)
biergelt: drinkgeld, fooi (om bier te kopen)
bijten een bijt in het ijs hakken
bintrode bindtwijg
blau: met een hoog tingehalte
bled blad van een roeiriem
bluck een bep. hoeveelheid hout (842, 6r)
boedeker / buedeker kuiper
boerden planken
bollic schelvis
boren opbeuren
bosel bussel
bote vat, ton (845, 13v); klomp, grove schoen (850, 10r)
bouw(e) oogst
braken gebroken
brane / brine pekkel (843, 14r)
brant 1) brand; 2) brandstof
brantleder brandtrap
brede planken
broecklingen / breckelinge / brockelinge: brokken, brokstukken, inz. steenbrokken
broet (schone –) wittebrood (844, 10r)
budelgelt (te –): als gift, als geschenk
buedeker / boedeker kuiper
buerwerken vorm van verplichte arbeid (842, 13v)
buerwerker hij die verplichte arbeid verricht (842, 13v)
buiden herstellen (842, 20v)

Cijnsmeister ontvanger der accijnsen
cise cijns

Dach (den – houden) een conferentie houden (850, 7r)
dardehalf tweeënehalf
dartien (op -) op Driekoningen
Diederer Dieren
dingen / gedingen / verdingen een overeenkomst sluiten
do toen
doreslaen van metaalbeslag voorzien (844, 11v)
drast drost
drifwater water waarin met drijf- of sleepnetten wordt gevist (855, 2r; 856, 1r.)
drostinne / drostyn: echtgenote van de drost

Echter opnieuw (845, 5v, 7r)
edic azijn
eeden beëdigen
een op opeen
een wech(t) weg(gevoerd)
eeraelt heraut (850, 5r)
eerten erwten
eirpan / heerpan pan voor nachtelijk verlichtingsvuur in een leger
eker metalen emmer
enwech weg, heen
esteric vloertegel, plavuis
estericken met vloertegels beleggen
Eymbrich Emmerik
Eymbrichs Emmeriks

Fineren / finyeren zuiveren, reinigen
floerkens scilt een muntsoort (842, 3v)
floren bevloeren

Gaerden tuinieren, de tuin bewerken
gaetspenning godspenning
Gad / Gaet / Gait: God
Gaids Gods
gaetswijn: miswijn
galant een soort wijn (848, 3v)
galen verlangen, begeren
galentijn vlees of vis in gelei
gedingen / verdingen / dingen een overeenkomst sluiten
geheite bevel
geheiten (enen –) een zekere
gelach(t) drinkgelag
gelden betalen
gesant gezonden
gesinde gevolg, gezelschap
getaghen gegaan
ghaelt betaalde
glaye zwaard, zwaardknecht
gode vrouw: peetmoeder, meter
gogreve / ghagreve gouwgraaf, voorzitter van het gouwgericht
gote / guete / gate goot
gruytgelt accijns op gruit

Haec(x)steen: rechthoeksteen
hagehuys hoge huis
halt / holt hout
halten / holten houten
hameide / homeide slagboom
hant soort
haren horen

have hof, tuin
haze / hoze broek
hazen beenkappen
heidenen zigeuners
heket snoek
helt: bijna, niet geheel en al
hengelschen hengsels
hent / thent tot
hervest herfst (851, 10r)
heymelicheit WC (aan de buitenmuur)
hi(e)rde herder
hies eis (845,6r)
hodemaker vervaardiger van helmen
hoery het hooien
hoghuys / hagehuys versterking (849, 9r)
hoghing verhoging
homoet huldeblijk
hoop (aver den -) samen
hopper verbouwer van hop ?
hoycke huik, kapmantel
huefken jaegen op valken jagen

IJrst voor de eerste maal
ijrstwaerf voor de eerste keer
inslaen in een weiland voeren (insluiten), laten weiden.
jaerschare jaarlijkse opbrengt (844,1r)
jairsavont oudjaar, 31 december, oudejaarsavond

Kaelmate / caelmate cijns op kolen
kaer / kare / kair kar
kairman voerman
kalen kolen
keseling (stien) kiezelstenen
kirchere pastoor (843, tv)
kirsavont kerstavond (24 december)
clave kloof
cluyster slot, ketting.
knoten knotten
knoter hij die (wilgen) knot
knueten knotten
koevele / kovel mantel
kommerloos / commerloes onbezwaard, zonder vrachtloon
confirmaten ingezworenen
copen jegen / copen weder kopen van
koppel gemeenschappelijke weide
koten: steenafval, event. 'slakken'
kovel / koevele mantel
cowart koeienwei
kradewagen / kradekair steekwagen, kruiwagen, stootkar
kroenen klagen (845, 5r; 854, 5v)

ku(e)r (ho -) hoge boete
kueren keuren, rechten
kuermeister belastingontvanger
kuer keur, boete
ku(e)rnoten / keurnoten gerichtslieden (842, 4r)
kurten korten (842, 1r)
kusen kuisen, schoonmaken (850, 5r)
kyff: verkruimelde eikenschors [?]
kyf dagen procesdagen [?] (854, 7v)

Lach gelag, vertering
lantweer dijk
laren / leteren leegmaken, reinigen
laven beloven
legger degene die de rekening legt of opmaakt
lemen met leem of klei bestrijken
lemersch Liemers
Lemersche Liemers
leyen met leien bedekken
leynegele spijkers voor dakleitjes
lijfpensie lijfrente
line (lood)spijl in een glas-in-lood-raam
Lobede Lobith
loven lenen, borgen (845, 6v)

Maet / made weiland, hooiland (843, 15r)
mandelen amandelen
maschop / masschap drinkgelag (849, 11v; 854, 8v; 856, 4v)
medeverde reisgezel
meent / meensliede vertegenwoordigers der burgerij (843, tv)
meghede melkmeiden (845, 11r)
mengel bep. vochtmaat
meysdaghe 1 mei
meye (zonder nadere vermelding van datum) 1 mei
meyne gemene, gezamenlijke
mes drek, mest
meter beoordelaar van een werk (851, 20v)
mijse: stapel, tas, (afval)hoop
mijze: stapel hooi (857, 15v)
mo(e)re muur
moer veengrond, drassig land
moerter mortel
moren metselen
Munster koken: Westfaalse roggekoeken [?]

Nagelach: laatste consumptie, 'afzakkertje'.
nagelden: achteraf betalen
negel spijker(s)
niet (omme-) gratis
nu voirt van nu af aan

neuse / neese vooruitstekend gedeelte van iets (842, 14r; 843,5v)

Oer haar (pers. vnw.)

oer(re) haar (bez.vnw.)

oesvat hoosvat (844, 15v)

offergelt liefdegift, present.

omme niet gratis

one hem (pers. vnw.)

ongebuert niet geïnd

ongecost onbetaald

onrade / unrade schade (845, 6v), onkosten (847, 4v)

onraet (baven –) na aftrek van de onkosten

ontfenger aannemer (851, 20v)

opboren ontvangsten

opbueren / ubbueren in ontvangst nemen, invorderen

opslaen laten weiden, laten grazen (851, 7v)

orbar voordeel

orvede afzwering van vijandschap, afstand van wraak, verzoening (842, 4r)

oye ooi, weiland

Palmen palmpasen (de zondag voor pasen)

pantkieringe verzet in rechte tegen gerechtelijke panding (inbeslagneming)

passche weiland (842, 20v)

payment betaling

(**kwade –)** waardevermindering, koersverlies (844, 4r)

peken insmeren met pek

piec pek

pignus pand (842, 2r)

pinsenavont: de avond vóór het vervallen van de lijfrenten

piper muzikant

plack bepaald muntstuk

planken met planken bekleden

plas plaats (843, 18r)

plelling: poleiplant

plusinge benodigdheden (844, 6r)

ponden schatten, taxeren (t.b.v. belastingen)

praist provoost, overste

pueijn: puin

Rade / rode / roede bep. lengtemaat (roede); bep. inhoudsmaat; bep. oppervlaktemaat

re (syn – wachten) klaar staan om te helpen

rede reeds (848, 16v)

reemledden roeibladeren

reemboem spant voor een droograam

reemschacht schacht van een roeiriem

reemte geraamte, raamwerk (848, 18v)

relaxatie opheffing van de ban (854, 7v)

ryen / reden in orde maken (842, 7v)

reynken reinigen (852, 5r)

reyscap doen helpen

reyscap gereedschap, benodigdheden (848, 15v)
reysenaer soldaat, ruiter (857, 23r)
richten (in rechte) toewijzen
rie lat, plank
rijs / rys rijshout, twijgen
rijt wetering, afwateringskanaal
rijven wrijven, gladschuren (844, 10r)
rise pak of bundel van leien
roede / rade / rode bep. lengtemaat; bep. inhoudsmaat; bep. oppervlaktemaat
ronne / ronneknecht stalknecht, palfrenier (844, 6v)
ronneboem / ronnebeem sluitboom, slagboom
rossel / rutseel reuzel (843, 16r)
roy rooihout
rutseel / rossel reuzel (843, 16r)
ryd inval van ruiters (848, 9r), wetering (844, 2r; 848, 16v)
rys / rijs rijshout, twijgen
rysmeyer houtopzichter

Salderen solderen

salm zalm

(**vor oren –**) in plaats van, ter vervanging van de zalm [die eigenlijk, evenals vroeger tot 1400/01, verstrekt had moeten worden] (844, 7r; 845, 5v; 846, 7v, enz.)

sane / saen meteen, onmiddellijk

sbelten: ijzeren wiggen [?]

scabinus schepen

scaele ladder, trap (842, 7v); plank (843, 7r)

scaerpale schoorpalen, stutten (843, 10v)

sceffener rentmeester (842, 5r)

scaersaen scheermessen

schairt scheur, barst

schat / schate houten schot (855, 5v); schutskooi (844, 12v)

schater / schueter / schutte vanger van loslopend vee

scherbaghe zolderbalk

schoeren (to -) gebroken, kapot

schot schiettuig, pijlen enz. (844, 7v)

schote voorschoot

schueter / schutte / schater vanger van loslopend vee

scilt (aelde –) bepaald munststuk

scijsmeester accijns

scijsmeister ontvanger der accijnsen

scizemeister ontvanger der accijnsen

scoelre scholier (842, 11r)

seen(t)deken kerkelijke rechter

self (ander / darde / vierde enz.) met een / twee / drie enz. andere perso(o)n(en)

selich becopen onschuldig beboeten

sementlike gezamenlijk

septimana week

(**in eadem –**) in diezelfde week

settekaerf korf of ben om vis in te vangen of te bewaren (844, 10r)

sinden zenden

slaan (wielen / welen –) gaten dichten (844, 14r)
slate slot
sliete lange dunne paal
slont kolk, afgrond
sluetgelt poortgeld (842, 4r)
sniden zagen
snodekulen plaatsen waar hout gehakt wordt (844, 23r)
solduere soldeersel
solren van een zoldering voorzien
spaermaker vervaardiger van sporen
sparren lange latten
spi(e)tael gasthuis, ziekenhuis
spore lange, rechte lat
spoeren met latten bedekken (842, 17r)
sportelen (lederen –) ladders van sporten voorzien
steferen stijven
steke(de) / gesteke(de): afgepaalde ruimte, stek [?]
stien steen, stenen
stize: belastingkantoor [?] (850, 3r)
stode / stage / staedge verhoog, podium (854, 7v)
stoppen dichten, dichtmaken
streylluze strohut
striken afstrijken, stucadoren (852, 2v)
stuc bepaalde (kleine) eenheid (850, 3r)
stynze cijns, accijns (852, 1v)

Tappert klein verkooppunt van drank, tapperij
tarse schild (844, 8r)
tarse / tarras(busse) vestingkanon (844, 8r)
te(e)rgelt fooi, etensgeld
teergezel eet- en drinkgezel, hij met wie men eet of drinkt
tengel verbindingslat
tengnegele spijkers
tenne tinnen
theen dun rijshout
thent tot
tichelaven ticheloven
tiden (te tweeen –) op twee momenten
tigelwart steenovengrond
tijns cijns, pacht, schuld
toern stene: torenspits [?]
toeslaen dichten, dichtmaken
toyte schenkan
trufel troffel, metselaar (857, 16r)
tsamenslaen op een hoop scheppen
tueven vastmaken
tueyn afscheiding
tuynen / tuenen omheinen, afscheidingen aanbrengen
tuyner / tuyndere hij die een omheining maakt
tycheler tegelbakker

tyn to solduer soldeertin

Ubbueren / opbuieren inkomsten (842, 1r)

uittigelen (lant -) grond voor tegelbakkerij uitbaten

ungelt / undelgelt onkosten (842, 4r)

unrade / onrade onkosten

untsetten opheffen van een beslag (842, 4v)

upschieten optakelen, naar boven brengen, lossen (843, 17v)

utewinden loswrikken, uitwrikken.

uurclacke klok

Vaer jonge stier

vair veergeld

valke valkenier (854, 7v)

veer / vere veerman (849, 25v; 851, 18v)

veerscat vaargeld

veerstat overzetplaats

veenken vaatje

veetken vaatje

venster verkoopstalletje (852, 2r)

verbaden oproepen

verdingen een overeenkomst sluiten (842, 5v); dingen naar (848, 18r)

verlancbrief verzoekbrief (854, 5v)

verleget (dlw.) betaald (857, 23r)

vermaelt beschilderd

veronraden onkosten maken (856, 4r)

vertennacht twee weken

verwirfen naar de gemeentewerf voeren (851, 18v)

veter ketting (857, 21r)

vierdel 1. het vierde deel van iets; 2. vier quarten

vierder bep. inhoudsmaat

vloten te water laten (843, 10r)

vluender / vlaendrene / vludrene vlonder, brugje

voderen voederen

voderinge fouragering, verzorging van de vivres

voer / voeder / voder karrevracht, hoop; bep. wijnmaat, groot wijnvat (849, 2r)

voirspreke pleiter

volleste (to -) tot (geldelijke) ondersteuning

vonder smal los bruggetje

voredenne voordien, tevoren

voren (aan)voeren

vorgelach: aperitief

vorspreke advocaat (850, 9r)

vurdel (to -) bij vooruitbetaling (845, 14r)

vymme (hout)stapel, hoop

een – dakes circa 100 bossen (rieten) dakbedekking (843, 6r)

Waechuze wachthuis

wagen te wyncope wijnverkoopwagen (?) (850, 8r)

waghebalk (ijzeren) arm vande stadsweegschaal

wande wollen stof
want lakense of wollen stof (849, 17r)
wantstede lakenplaats
wapentuere wapenknecht
waren bewaken (848, 15v)
wassen met was insmeren
we(e)lholt / **wele** wilgenhout
wederbading tegenbevel
weeckscize een heffing die wekelijks geïnd wordt (856, 1r, 14v)
weel (achterdijks) wiel
wegelde weggeld (tolgeld tot onderhoud van de weg)
weker wachter
wele scheepskabel
wele / **we(e)lholt** wilgenhout
welrys wilgentwijgen (856, 8r)
werclock werkklok, die geluid wordt om de arbeidstijd te markeren (848, 6r)
wijrfen / **wirffen** op de werf werken
wile (die -) gedurende die tijd
winden ophijsen
winnen (enen -) iemand engageren / in dienst nemen
wipe / **wype** bundel gevlochten rijswerk
wipen rijshout vlechten (854, 13v)
wit linnen stof (849, 17r)
wruchem (te -) ter terechtzitting (850, 8v)
wuelen vastsjorren (849, 28v)
wurfen / **wirfen** / **wijrfen** werken op of aan de (stads)werf
wurft / **wyrft** (stads)werf
wurfte hij die op de stadswerf werkt, gemeentearbeider
wurftmeister opzichter
wyelrijs moeraswilgenhout
wyncoop drinkgeld, fooi (om wijn te kopen)
wyncrane windas (842, 17r)

Zalder / **zalre** zolder
zaltmate accijns op zout
zesteden hanzesteden
zicht zeis
zinders ijzerslakken
zoremarch droog, dor land
zwegerling schoonbroer
zwe(e)platten dakbeschot
zwoenen verzoenen